

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 96g/2016

privind excepția de neconstituționalitate
a articolelor 161 și 162 din Codul de executare
și a articolelor 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă
*(contestarea actelor executorului judecătoresc
și judecarea recursului în lipsa părților)*

CHIȘINĂU

6 septembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 28 iulie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 septembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 161 și 162 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 și a articolelor 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă nr. 225-XV din 30 mai 2003 ridicată de Ion Șiman în dosarul nr. 2r-1248/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 2 august 2016 de către Eugenia Fistican, judecător în cadrul Curții de Apel, Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele cauzei

3. În procedura Curții de Apel se află cererea depusă de către Ion Șiman privind recursul împotriva încheierii judecătorești Botanica, mun. Chișinău prin care s-a dispus încetarea procesului de judecată privind contestarea acțiunilor executorului judecătoresc.

4. La 9 iulie 2015 Ion Șiman a depus o cerere privind contestarea acțiunilor executorului judecătoresc, care, prin încheierea instanței de judecată din 6 noiembrie 2015, a fost admisă integral și dispusă anularea actelor emise de executorul judecătoresc. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 ianuarie 2016 încheierea instanței de judecată a fost casată și cauza remisă spre rejudecare.

5. La 22 aprilie 2016, prin încheierea judecătorești Botanica, mun. Chișinău, contestația împotriva actelor executorului judecătoresc a fost respinsă ca fiind tardivă.

6. Încheierea instanței de judecată a fost atacată la Curtea de Apel de către Ion Șiman, care la 15 iunie 2016 a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 161 și 162 din Codul de executare și articolelor 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă.

7. Prin încheierea din 30 iunie 2016 Curtea de Apel a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus transmiterea sesizării privind excepția de neconstituționalitate Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

Articolul 117 Caracterul public al dezbaterilor judiciare

„În toate instanțele judecătorești ședințele de judecată sunt publice. Judecarea proceselor în ședință închisă se admite numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea tuturor regulilor de procedură.”

9. Prevederile relevante ale Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în M.O., 2010, nr. 160-162, art. 584) sunt următoarele:

Articolul 161

Persoanele care sunt în drept să conteste actele de executare

„(1) Actele de executare întocmite de executorul judecătoresc pot fi contestate de către părți și de alți participanți la procesul de executare, precum și de terții care consideră că prin actele de executare le-a fost încălcat un drept recunoscut de lege. Actele de executare întocmite de executorul judecătoresc nu pot fi contestate dacă din momentul săvârșirii lor au trecut mai mult de 6 luni.

(2) Cererea privind contestarea actelor de executare se înaintează în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află biroul executorului judecătoresc sau, în cazul municipiului Chișinău, în instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc.

(3) Cererea prevăzută la alin.(2) nu se supune taxei de stat.”

Articolul 162

Termenul de contestare a actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc

„(1) Actul de executare întocmit de executorul judecătoresc poate fi contestat de participanții la procesul de executare în termen de 15 zile de la data săvârșirii lui ori a refuzului de a săvârși anumite acte, dacă legea nu prevede altfel. Terții care nu au participat la procesul de executare pot contesta actele de executare, întocmite de executorul judecătoresc, în termen de 15 zile de la data la care au aflat ori trebuie să afle despre aceste acte.

(2) Persoana poate fi repusă în termenul de contestare în condițiile Codului de procedură civilă. Persoana nu poate fi repusă în termen dacă din data emiterii sau a refuzului emiterii actului contestat au trecut mai mult de 6 luni.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 426

Depunerea și examinarea recursului împotriva încheierii

„[...]”

(3) Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.”

Articolul 444

Procedura de judecare a recursului

„Recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători poate decide invitarea unor participanți sau reprezentanți ai acestora pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

11. În motivarea excepției autorul susține că prevederile articolelor 161 și 162 din Codul de executare, care condiționează dreptul de a contesta actele executorului judecătoresc prin respectarea termenului de 6 luni de la data emiterii acestora, încalcă dreptul de acces liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție.

12. De asemenea, cu referire la articolele 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă, autorul susține că examinarea recursului fără participarea părților nu respectă principiul caracterului public al ședințelor de judecată, consacrat în articolul 117 din Constituție.

13. Astfel, autorul indică în excepția de neconstituționalitate că articolele 161 și 162 din Codul de executare și articolele 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă contravin articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (1), 7, 20, 26, 46, 53, 117 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către Șiman Ion în dosarul nr. 2r-1248/16, pendinte la Curtea de Apel, Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. În speță, Curtea reține că autorul excepției invocă faptul că articolele 161 și 162 din Codul de executare și articolele 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă încalcă, în esență, prevederile articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (1), 7, 20, 26, 46, 53, 117 și 120 din Constituție.

18. Astfel, referitor la invocarea încălcării articolelor 1 alin. (3), 4 și 7 din Constituție, în jurisprudența sa Curtea a reținut că aceste articole comportă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu, care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate.

19. Curtea nu poate reține critica textului legii în raport cu dispozițiile articolului 20 din Constituție privind accesul liber la justiție. Curtea subliniază că, prin generalitatea formulării sale, art. 20 din Constituție

permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau libertăți și a oricărui interes legitim, astfel încât orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

20. În acest sens, Curtea reamintește că accesul la justiție nu este un drept absolut, poate fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor.

21. Astfel, cu referire la prevederile Codului de executare, Curtea reține că acestea nu împiedică justițiabilul să conteste actul de executare, instituind doar anumite termene care urmează a fi respectate.

22. Curtea reține că instituirea unor termene servește unei mai bune administrări a justiției, precum și necesității aplicării și respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale părților. Obligația părților de a-și exercita drepturile în termenele stabilite de lege dau conținut ordinii de drept și reprezintă expresia celerității și fermității în ceea ce privește procedura de executare a hotărârilor judecătorești.

23. Referitor la procedura de judecare a recursului împotriva încheierilor judecătorești fără participarea părților, stabilită la art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, Curtea reține că în mai multe rânduri Curtea Europeană a statuat că procedurile care implică numai chestiuni de drept pot respecta cerințele articolului 6 din Convenție, chiar dacă recurentul nu a avut posibilitatea de a fi audiat personal de către instanța de apel sau recurs, cu condiția că a existat o audiere publică în primă instanță, iar absența unei „audieri publice” în fața unei a doua sau a treia instanțe poate fi justificată de caracteristicile speciale ale procedurii în cauză (*ex. celeritatea procesului de judecată*).

24. În același timp, Curtea menționează că prevederilor articolului 444 din Codul de procedură civilă, care reglementează procedura de judecare a recursului împotriva deciziilor instanței de apel, nu sunt aplicabile cauzei, or, în cazul controlului concret, exercitat pe calea excepției de neconstituționalitate, se examinează neconcordanța cu prevederile Constituției a unor **dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată**, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016.

25. Analizând în ansamblu excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 26 alin. (1) și 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (1) și (3), 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 161 și 162 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 și a articolelor 426 alin. (3) și 444 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003, ridicată de Șiman Ion în dosarul nr. 2r-1248/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 6 septembrie 2016
DCC nr. 56
Dosarul nr. 96g/2016